

Sag Nr. 2.

Budgetkomiteens Indstilling angaaende kongelig Proposition, betræffende Udfærdigelse af en Lov om Sundhedskommissioner og om Foranstaltninger i Anledning af epidemiske og smitsomme Sygdomme. Komiteen har indstillet til Odelsthinget at fatte følgende Beslutning til „Lov om Sundhedskommissioner og om Foranstaltninger i Anledning af epidemiske og smitsomme Sygdomme.

§ 1.

I enhver Kjøbstad skal der være en Sundhedskommission, bestaaende af vedkommende Embedslæge eller en anden af Medicinalbestyrelsen dertil antaget Læge som Ordfører, Byens Magistrat eller, hvor denne bestaaer af flere Personer, det Medlem, som af Kongen dertil opnævnes, Byens Ingeniør, hvor en saadan Bestillingsmand findes, samt tre andre Medlemmer, valgte i Møde af Formand og Repræsentanter. De valgte Medlemmers Funktionstid er fire Aar, hvorefter de kunne undslaae sig for

Gjenvalg i saa lang Tid, som de have været i Om-
budet. Naar Magistraten ikke boer i Kjøbstaden,
kan Kongen i dennes Sted bestikke en anden Mand
til Medlem af Sundhedskommissionen.

Bifaldtes eenstemmig.

§ 2.

De i § 1 givne Bestemmelser gjælde ogsaa for
Ladesteder, som have særskilt Formandskab.

Bifaldtes eenstemmig.

§ 3.

Kommissionen skal have sin Dyræksfomhed
henvendt paa Stedets Sundhedsforhold og hvad
derpaa kan have Indflydelse, saasom: Keenlighed,
stadeligt stillestaende Vands Afledning, Vandbuses,
Urtinkeders og Gjødselbænderes Indretning og Rens-
ning, Dylægelse af Gjødiel eller andre Gjenstande,
som f. Ex. Been eller Klude, der kunne indvirke
stadeligt paa Sundhedstilstanden, Drillevandets
Befæstelse, stadelige Næringsmidlers Forhandling,
Bolliger, som ved Mangel paa Lys eller Luft, ved
Fugtigbed, Urensighed eller Overfykning med Be-
boere have viist sig at være bestemt stadelige for
Sundheden. Sundhedskommissionen har fremdeles
at paasee, at tilstrækkelig Luftvejling finder Sted i
Suastrum, hvori et større Antal Mennesker stadigen
eller jævnligt samles, som Kirker, Skole-, Rets-
og Auktionslokaler, Theatre, Dandsebutse o. desl.,
samt at ingen Næringsvei drives med større Fare
for den almindelige Sundhedstilstand, end der nød-
vendig fylder af Bedriftens eget Bæsen. Indsende
med Stedets Begravelsespladse hører ligeledes under
Sundhedskommissionen.

Bifaldtes eenstemmig.

§ 4.

Det er Sundhedskommissionens Pligt at gjøre
Forslag til almindelige Forrifter med Hensyn til
Sundhedsvæsenet inden Kommunen.

Kommissionen henvender sig i denne Henseende
med sine Forslag til Kommunebestyrelsen, og forhol-
des med disse Sagers Forhandling og Beslut-
ninger i samme overensstemmende med For-
mandskabslovens almindelige Forrifter, dog at
til Beslutningernes Gyldighed udfordres Kongelig
Approbatation.

Lamb: Der staaer i sen: disse Sagers
„Forhandling“; jeg troer man almindelig siger „Be-
handling“; jeg foreslaaer derfor, at „Forhandling“
ombyttes med „Behandling“.

Præsidenten: Hvis Ingen ytrer sig derimod,
kan det maaskee anses som Kommitteens Indstilling.
Med denne Forandring bifaldtes sen eenstemmig.

§ 5.

Sundhedspolitiets Overholdelse paa ethvert
Sted henhører under Sundhedskommissionen, hvis
Bestemmelser det almindelige Politii har at paasee
efterkommende. Dette paaligger det derhos at hen-
vende sig til Sundhedskommissionen med Meddelel-
ser og Førestillinger betræffende Gjenstande vedkom-
mende Sundhedsvæsenet.

Bifaldtes eenstemmig.

§ 6.

Medmindre Gierens eller Beboerens Samtykke
forud har været indhentet, maa ingen Sundheds-
væsenet vedkommende Undersøgelse i privat Bolig
eller paa privat Grund finde Sted uden i Kraft
af en af Sundhedskommissionen derom fattet og
vedkommende Private meddeelt Beslutning.

Bifaldtes eenstemmig.

§ 7.

Sundhedskommissionens lovmedholdeligt fattede
Beslutninger kunne alene af vedkommende Regerings-
departement, eller i fornødent Fald af Kongen op-
hæves eller forandres.

Bifaldtes eenstemmig.

§ 8.

I ethvert Formandskabsdistrikt paa Landet skal
der være en Sundhedskommission, bestaaende af
vedkommende Embedslæge eller en anden af Medici-
nalbestyrelsen dertil antaget Læge som Ordfører, og
enten den hele Kommunerepresentation eller saa-
mange af dens Medlemmer, som samme ved Kom-
missionens Dyrættelse og senere efter hvert nyt al-
mindeligt Valg af Formænd og Repræsentanter der-
til udvælger.

Uga: Jeg vil blot stille en Førespørgsel til
Kommitteens, hvorvidt der kunde være Noget imod,
at Kommunebestyrelsen kunde udvælge andre Med-
lemmer i Sundhedskommissionen; jeg troer det vilde
være rigtigt, at saa kunde stee, da der vistnok ogsaa
udenfor Kommunebestyrelsen kunde være adskillige
Medlemmer i Distriktet, som kunde være noksaa
betvømme til disse Funktioner. Jeg fremsætter dog
intet Forslag, det er blot en Førespørgsel.

Harbig: Jeg tør ikke kalde mig sagkyndig i
denne Sag, men saavidt jeg kan bedømme det, saa
har jeg ikke Noget derimod; jeg kan ogsaa erkjende,
at der kan være Mænd udenfor Kommunebestyrel-
sen, som kunde være, som Uga siger, vel saameget
skikede til dette, som de, der sidder i Kommunebe-
styrelsen.

Danickelsen: Jeg kan vistelig heller ikke have
Noget imod det; men jeg skulde dog troe, at det er
tilstrækkeligt, naar der er Udgang for hele Kom-
munerepresentationen til at være Medlemmer af
Sundhedskommissionen; det maa dog forudsættes,
at Egnens bedste og meest oplyste Mænd ere Med-
lemmer af Kommunerepresentationen i Almindelig-
hed, og derfor skulde jeg troe, at det maatte være
nok saaledes som det er efter Loven, og jeg troer
ingen Forandring er nødvendig.

Harbig: Det var mig aldeles nyt dette; men
jeg maa nu bemærke, at det maaskee ikke vil være
bensigtsmæssigt. Meningen her er jo den, at Sund-
hedskommissionen ikke skulde være nogen særskilt
Kommission, om jeg saa maatte sige. Det skal
være Kommunebestyrelsen med en Ordfører i Epid-
sen, nemlig Lægen; derfor har man gaaet ud fra,
at de ikke skulde holde Møder til særskilte Tider,
men naar Kommunebestyrelsen ellers var samlet,
skulde Lægen underrettes derom, for at han da
kunde komme og behandle de Ting, som han maatte
erkjende for nyttige, og da maatte altid disse Mænd.

sammenfaldes, som vare valgte udenfor Kommunebestyrelsen, og det var ganske mindre hensigtsmæssigt.

Åga: Jeg maa erkende, at den sidste Bemærkning fra Komitéens Formand har sin Gyldighed, og jeg skal saaledes ikke fremsætte noget Forslag. Jeg skal dog bemærke, at der kunde tænkes enkelte Tilfælde, som Udbrud af Epidemier og Saadant, og da var det ikke altid sagt, at vedkommende Medlemmer af Formandskabet boede saa borte, at de kunde have et specielt Tilfyn. I saadanne Tilfælde var det vistnok godt, om Loven aabnede Udgang til at faae andre Medlemmer tilfaldte, men jeg vil troe, at den Sag maaskee kan ordnes indbyrdes i Distrikterne, saa at en Forandring her er mindre nødvendig.

Hammerstad: Jeg vil tillade mig at forhøre, om det ikke kan gaae an, at Paragrafen forandres saaledes, at Amtmanden kunde afgjøre, hvor saadanne Sundhedskommissioner skulde oprettes, og saa med det Tillæg, som Åga har antydet. Jeg troer ikke det er nødvendigt at have permanente Sundhedskommissioner i Landdistrikterne. Jeg begynder virkelig at blive bange for, at alle disse kommunale Hverv skulle voege os over Hovedet. Nu kan man vistnok sige, at naar Sundhedskommissionen ikke er nødvendig, saa vil dens Medlemmer ikke have noget Videre at varetage, men det er dog ikke saa ganske vist alligevel, at der ikke vil blive nogle Distrikter med dette.

Danielsen: Jeg troer ikke, at det vilde være gavnligt, om man overlod til Amtmanden at bestemme, om der skulde være Sundhedskommissioner eller ikke. Jeg kan sandelig ikke være enig med Hammerstad deri, at disse Kommissioner ikke skulle tiltrænges. De skulle netop virke paa Befolkningen og vække Interessen for de Ting, som almindeligvis undgaae fast alle Folks Opmærksomhed, Interessen for saadanne Ting, som oftest bidrager til at fremkalde baade enkelte og mere udbredte Sygdomme, og det vil netop kunne skee i de mere sygdomsfrie Tider, idet naar først en Epidemi er udbrudt, da gjælder det blot at standse Farsøten, medens man derimod i de sygdomsfrie Tider skal søge paa Overbeviisningens Vej at faae Folk til at varetage, hvad der kan være til Gavn for deres Helse. Det kan gjerne være, at paa de Kanter, hvor Hammerstad er fra, kan saadant være mindre nødvendigt, men sandelig, langs Vestkysten stiller det sig som en stor Nødvendighed at faae Folk mere oplyste i sanitær Henseende; det er netop dette Ukyndighedens lave Trin, hvorpaa Befolkningen staaer i den Retning, som virker til at underholde disse forfærdelige Sygdomme, som der have sit Hjem, og til disses Udryddelse skulde netop de permanente Sundhedskommissioner virke. Alt dette skulde være en saa stor Byrde, kan jeg heller ikke være enig i; jeg troer, at Enhver, der har Interesse for Sagen, vil søle, at dette er en saa vigtig Ting, at han ikke vil bryde sig stort om Tiden, som medgaaer til at virke for denne Reforms Fremme,

jeg troer ikke man behøver at være saa ængstelig for, at det vil blive en saa stor Byrde.

J. N. Krognæs: Jeg er aldeles enig med Hammerstad deri, at man bør være forsigtig med at paalægge kommunale Dombud, men det maa dog nære lægges Mærke til, at man har søgt at gjøre dette Dombud saa lidt besværligt som muligt, idet Loven bestemmer, at disse Kommissioner skulle afholde sine Møder samtidig med Kommunerepræsentationen. Jeg troer derfor, at hvis man skulde gaae ind paa den Tanke at vælge Medlemmer udenfor Kommunebestyrelsen, saa vil man netop gjøre disse Dombud mere besværlige.

Hammerstad: Derfor disse Kommissioner ikke skulde have Andet at bestille end at holde disse Møder, som den sidste Taler omtalte, saa havde jeg ingen Betænkeligheder, thi det kunde ikke gjøre synderligt, om man behandlede en Sag mere eller mindre, naar Kommunebestyrelsen var samlet alligevel; men hvis virkelig Kommissionens Medlemmer skulle udføre alle disse Hverv, som Doktor Danielsen har nævnt, og saaledes være som et Slags Opdragere for den øvrige Deel af Distriktet, saa troer jeg sandelig dette Dombud bliver saa byrdefuldt, at Enhver vil fræbde sig det. Naar Danielsen anfører, at det er saa slet berendt paa Vestlandet, saa kunde det vel let hende, at det stod ligesaa daarligt til hos dem, der ere Medlemmer af Sundhedskommissionen, som hos Andre, og da vilde vel deres Advarsel frugte lidt. Paa den Kant jeg er fra troer jeg vi ikke have Brug for saadanne Kommissioner, og derfor troede jeg det kunde være overladt til Amtmanden at afgjøre, om disse Kommissioner skulle oprettes eller ikke. I Anledning af Koleræ fik vi en provisorisk Anordning, og da havde vi en Tid saadant Tilfyn, og det syntes jeg var godt, men som permanent Institution troer jeg sandelig dette vil blive for byrdefuldt for Folk. Jeg skal derfor tillade mig at foreslaae, at Sæns Begyndelse faaer saadan Form: „I de Formandskabsdistrikter paa Landet, hvor Amtmanden finder det fornødent, kan der oprettes en Sundhedskommission, bestaaende osv.“, og med et saadant Tillæg, som Åga antydede.

Balsfald: Jeg har intet imod, at disse Kommissioner blive permanente, naar de dannes inden Kommunebestyrelsen, men jeg er ikke vis paa, om denne Kommission da kan vælge underordnede Medlemmer i Lighed med disse Sundhedskommissioner, som vi af og til have haft før, nemlig et Slags Rodemestere eller Tilfynsmænd. Vi maae betænke, hvorledes denne Lov gestalter sig paa Landet; det er jo Repræsentanter og Formand, som skulle være Kommisærer, men det er vist, om de boer saaledes, at de kunne have Eftersyn og Tilfyn overalt i Distriktet. Jeg skulde derfor ansee det hensigtsmæssigt, om der blev Anledning for disse Folk til at kunne vælge Andre til at være under sig; det har altid været Brug før. Derfor det kunde være saa, da vil det være rigtigt som Farbjø siger, at det er Kommunebestyrelsen, som danner denne Kommission, og at Sagen kommer til i disse Møder,

men det er just det, som er af høieste Vigtighed, at disse Folk har en legal Ret til at vælge underordnede Medlemmer, som da kunde vælges med specielt Hensyn til, at de hør paa bestemte Steder i Distriktet. Jeg vil bede Kommitteer, om den kunde fremstætte et Forslag, hvori jeg kunde faae udtrykt denne Tanke.

Agas: Med Hensyn til Hammerstads Forslag, troer jeg det vil være mindre hensigtsmæssigt at indgaae derpaa, thi det vilde være mindre heldigt at faae saadanne exceptionelle Love. Vi have nys givet end med Hensyn til Menighedsraad, og nu at komme med en om Sundhedspolitik, der skulde gjælde for enkelte Distrikter og for andre ikke, det troer jeg er mindre rigtig; at Sundhedsforholdene ere forssjellige i de forssjellige Distrikter af Landet, det maa vistnok erkjendes; men forsaavidt jeg har reist om paa flere Kanter af Landet og haft Anledning til at see mig om, troer jeg ikke Andet, end at der er store Mangler i denne Henseende at afhjælpe saavel paa Ost- som paa Vestlandet. Forøvrigt er jeg enig i Hr. Hammerstads Tanke, at disse kommunale Byrder blive store og endog mangen Gang for store, men man faaer jo ikke altid tage det saa nøie. Forsaavidt jeg kunde opfatte Hr. Valsfad var det nok min oprindelige Tanke om § 8 han var inde paa; men § 16 i dette Forslag indeholder en Bestemmelse om, at Sundhedskommissionen kan udvælge flere Opsynsmænd, som kan beklædes med mere, eller mindre Rindighed, efterform Tilfældet gjør det nødvendigt. Naar den Bestemmelse bliver antaget, kan man hjælpe sig med § 8 uden nogen Forandring eller Tillæggsbestemmelse.

Classen: Jeg kan være enig med Hammerstad med Hensyn til hvad han har udtalt ianledning af de kommunale Ombud; men jeg kan ikke dele Hr. Hammerstads Tanke, at der skulde gives Kommuner eller Præstegjeld paa Landet, hvor man ikke vilde have disse Sundhedskommissioner. Vistnok kan der være stor Forskjel, men det er min fulde Overbeviisning, at der hvoertens gives Kommuner eller Præstegjeld, hvor ikke Sundhedskommissioner skulde være nyttige. Jeg vil i saa Henseende paaberaabe mig den Beretning om Sundhedsforholdene, som er forelagt Storthinget, og jeg troer den indeholder saameget Raapeg paa, hvordan Forholdene har være, at der ikke gives nogen Gyn, uden den har forsyndet og forsynder sig derimod. Vi staae nu ved Begyndelsen af en stor Eving i vor Kulturudvikling, man begynder at benytte baade nye Næringsstoffer og nye Klædestoffer, og hvad Virkning dette vil have paa Sundhedsforholdene, det veed vi endnu ikke, men jeg troer sandelig en Sundhedskommission, hvor ubetydeligt den end udrettede, dog vilde være nyttig; Noget er bedre end Intet. Paa Hr. Agas Tanke kan jeg ikke gaae ind; jeg er bange for, at paa den Maade neppe Sundhedskommissioner kom istand.

Danielsen: Hr. Valsfad spurgte, om man havde tænkt sig, at der

Valsfad: Jeg seer nu, at min Tanke er udtrykt i § 16.

Danielsen: Jeg vil altsaa ikke opholde mig derved. Derimod skal jeg med Hensyn til, hvad Hammerstad har utret, tillade mig at bemærke, at disse Sundhedskommissioner har egentlig ikke anden Myndighed end den, som Kommunebestyrelsen og Kommunerepræsentationen giver. Ethvert enkelt Medlem af dem vil altsaa ikke faae større Byrde, end det, som han selv er med at paalægge sig, saa jeg kan ikke skønne, at Byrderne her egentlig vil blive større, end Enhver kan bære. Her gjælder sandelig noget mere end hvad jeg troer Hr. Hammerstad rigtig har opfattet; det gjælder her at faae en almindelig Regel gjort gjældende over det hele Land, og det er Noget, som man i alle Lande har søgt at gjøre gjældende, efterhaanden som disse Epidemier bringer Udelæggelse. Det har vist sig, at Lægekundskaben ligeoverfor dem, naar de have udbreddt sig, er meget magtesløs, og saa begyndte man at henlede Opmærksomheden paa de Marsager, som muligens kunde bidrage til at fremme og fremkalde disse forfærdelige Sygdomme. Det er paa denne Vej, man er kommen til disse almindelige hygieiniske Forholdskregler, som man vil søge at faae istandbragt overalt. Det er altsaa en stor Sag, man her har for sig, og jeg skulde troe Hr. Hammerstad ikke gjør meget vel i at holde paa sit Forslag; thi der vil ingenlunde falde en saa stor Byrde og Besvar paa disse Sundhedskommissioner, som Hr. Hammerstad har søgt. Det er Ingen, som skal drive dem til denne Gjerning, Drivkraften ligger i Kommissionen selv, ethvert enkelt Medlem er, om jeg saa maa sige, selv Drivkraften. Er det altsaa en Kommission, som ikke interesserer sig meget for denne Sag, vil ganske vist Resultaterne blive meget smaa, saa jeg troer ikke, man behøver at frygte for, at man skal paalægges for store Byrder.

Riisenæs: I Anledning af Hr. Agas vakte Motion vil jeg bemærke, at efter § 9 skal, hvor Sundhedskommissioner allerede ere oprettede efter Loven af 1857, disse fremdeles vedblive at virke. Efter denne Lov troer jeg, at der ogsaa er Afgang til at indvælge andre Medlemmer i Kommissionen; saaledes veed jeg t. Ex., at paa vor Kant ere Skoleholdere blevne indvalgte i Sundhedskommissionen, og jeg antager ikke, at der efter denne kan være noget til Hinder for fremdeles at kunne vælge hvilkesomhelst udenfor Kommunebestyrelsen, naar det kun er Mænd, som dertil ere kvalificerede, og som man troede vilde virke gavnligt og nyttigt. Forøvrigt maa jeg bemærke, at jeg har personlig Erfaring for, at der, hvor Sundhedskommissioner efter Loven af 1857 ere komne istand, der har de allerede virket meget godt, og de har virkelig bidraget til at oplære Begreberne om og sætte Opmærksomheden paa denne Gjenstand. Det er min Mening, at selv der, hvor man anseer det mindre nødvendigt at have disse Sundhedskommissioner, ville de alligevel være til stor Gavn, da en duelig Læge bliver det ledende Element i disse Sundhedskommissioner, og Medlemmerne ville kunne bringe mange gavnlige Oplysninger ud blandt Folket, som de ikke tidligere have tænkt paa eller haft sin Opmærksom-

hed henvendt paa, og dette vil have stor Indflydelse paa Sundhedsforholdene.

Ulfvad: Jeg troer ikke, det vil være nogen synderlig Skate for denne Sag, om man stemmer for Hammerstads Forslag. Jeg gaar nemlig ud fra, at enhver Amtmand vil gjøre sig bekyndt med, hvad der egentlig er denne Lovs Tanke, og da forudsætter jeg, at han, saafremt han gjør det, vil bevirke Kommissioners Medsættelse paa ethvert Sted, hvor det er nødvendigt. Hvad er nemlig denne Lovs Tanke? Det er, at man skal bringe ind i Kommunebestyrelsen Kundskab om, hvad der er godt og nødvendigt for at hindre Sygdom; for at Kommunebestyrelsens enkelte Medlemmer kan bringe denne Kundskab med sig hjem til sit Huus og til sine nærmeste Omgivelser; dette er Hovedtanken, og det er en overmaade god Tanke, synes mig. Jeg troer ikke, det er noget som helst unyttigt i dette; thi jeg troer, Folket i det Hele taget staar tilbage med Hensyn til denne Kundskab, og derfor er det godt den udbredes overalt paa Landet. Men da nu dette er min Tanke, har jeg ingen Grund til at stemme for Hammerstads Tanke; jeg troer det er rigtigt, hvad der staar i Loven.

J. M. Krognæs: Det er mig bekyndt hvad Hr. Riisnæs ansætte, at man har vaigt Mand, som have staaet udenfor Kommunebestyrelsen, til Medlemmer af Sundhedskommissionen, og det er vel Intet ivoen for fremdeles at gjøre det samme; med Hensyn til Hr. Hammerstads Forslag vil jeg sige, at det vel ikke er Mange, som tvivler om, at Sundhedskommissionerne, som blev oprettede i 1857 i de sydpalste Distrikter, var hensigtsmæssige og nyttige. Imidlertid er det mig bekyndt fra 1857, at man harde en Udtalelse fra en Amtmand i de Distrikter, hvor den sydpalste Sygdom havde grebet meget om sig, der var sit imod Sundhedskommissioner i de Distrikter, hvor Sygdommen herskede. Derfor troer jeg, det er bedst at tage Loven som den er, og ikke overlade det til Amtmanden alene.

Jaabæk: Jeg maa være enig med dem, som troer, at Hammerstads Forslag er uskadeligt; jeg troer endog saa, det forsaavidt er gavnligt, som der ikke vil blive Sundhedskommissioner oprettede der, hvor det ikke egentlig er nødvendigt. Imidlertid stude jeg henstille til Hr. Hammerstad, om han ikke kunde lægge en saadan Tanke ind i sit Forslag, at Amtmanden foreløbig stulde indhente Kommunebestyrelsens Erklæring?

Uga: Forinden hvad Hr. Krognæs sidst ansætte som Exempel paa, at ikke altid Amtmanden tager sig af denne Sag, skal jeg videre bemærke, at det forekommer mig, at naar Amtmanden skal have en saadan Myndighed, og han iværksætter denne Indretning i et enkelt Distrikt, men i andre lader det være, — ligger deri en Erklæring for, at han ansætte et Distrikt saa langt forud for et andet, og det vil kanskee ikke tage sig ret godt ud, saa jeg troer det var bedst, at den almindelige Kommunebestyrelse stod i Epidemien her. Er der Anledning for Kommissionen til at virke for et enkelt Distrikt,

vil vistnok ogsaa Virksomheden indskrænke sig saameget, at Byrderne blive forholdsvis mindre.

Hammerstad: Jeg har intet imod at give Forslaget det Tillæg, som af Hr. Jaabæk antydet; jeg troer, det kunde meget let skee ved at man satte: „I de Formandskabsdistrikter paa Landet, hvor Amtmanden, efterat vedkommende Formandskabs Erklæring er indhentet, finder det nødvendigt;“ da troer jeg, Tanken er udtalt, og jeg gaar saaledes over dertil. Med Hensyn til hvad der er anført af Uga, at jeg stulde have gaet ud fra den Tanke, at enkelte Distrikter stulde staae saalangt foran andre, er dette ingenlunde min Mening; jeg troer ikke, man i det Hele taget kan sige, at det ene Distrikt staaer foran eller bagefter det andet; men det er de naturlige Forhold, som indvirker paa Udviklingen og gjør, at enkelte kommunale Gverv blive for brydsomme, uden at de gjøre tilsvarende Nytte; paa det ene Sted behøver man ikke disse Kommissioner, medens Forholdene paa et andet Sted kan fremkalde Nødvendigheden af at have dem. Jeg troer, man kan sætte saamegen Lid til Amtmandens Overveelse, at han, hvor der er nogen rimelig Grund dertil, især naar han har Kommunerepresentationens Støtte for sin Mening, ikke vil betænke sig paa at oprette Sundhedskommissioner; men efter mit Forslag kan han ogsaa lade være at oprette disse Kommissioner, naar Kommunerepresentationen finder, at det er unødvendigt. At Amtmanden, naar Formandskabets Erklæring gaar i samme Retning som Amtmandens Mening, at Kommissionens Virksomhed vil være nyttig, da vil oprette en Sundhedskommission, troer jeg er rimeligt at antage, og der kan man have Haab om, at Sundhedskommissionen ogsaa vil blive virksom; men dersom derimod Loven byder det, vil Sundhedskommissionen enten komme til at blive en død Indretning, som ikke vil gjøre nogen Nytte, eller ogsaa vil det blive Tilfældet, at man for at opnaae et Næmmed, som maaskee ikke vil vise sig synderlig paatrængende eller gavnligt, vil bevirke, at de Mand, der kanskee ere meest stikkede til kommunale Gverv, ville træde tilbage, og derved bliver Repræsentationen i andre Henseender mere svækket end ønskelig. Jeg troer derfor, man bør vogte sig for, at disse Byrder gives større Udstrækning end nødvendigt er.

Danielsen: Jaabæk har sagt, at han egentlig ikke finder Hammerstads Forslag skadelig, han troede endog saa, at det kunde have sin Nytte, forsaavidt at Sundhedskommissionen ikke vilde blive oprettet, uden der, hvor den vilde ansætte at være nødvendig; det vil med andre Ord sige, at Amtmanden bestemmer, om der skal være nogen Kommission eller ikke, om det er nødvendigt for den almindelige Hygieine eller ikke. Dette gaar ud fra den falske Forudsætning, at Amtmanden er en Mand, som er istand til at kunne bedømme disse Ting, og det maa jeg paa det Bestemteste benægte; hverken han eller Kommunebestyrelsen kan bedømme saadant. Derfor maa man ikke lægge i disse Autoriteters Hænder, hvorvidt man skal have Sundhedskommission eller ei. Jeg troer, at man her er paa Af-

veie. Naar nu Amtmanden har bestemt, at en saadan Kommission skal dannes, skal da Amtmanden have Myndighed til at have den igjen, eller hvem skal have den? Nu har man sagt, at det skal gaae til paa den Viis, at Amtmanden skal indbente Kommunebestyrelsens Erklæring, og saa skal Amtmanden gjøre hvad han vil; men er det den rette Maade at gaae frem paa? Der lægger man atter hele Myndigheden i Amtmandens Hænder. Det tjener blot til at vække Strid mellem ham og Kommunebestyrelsen. Her maa forudsettes, at Sundhedskommissionen er nødvendig over det hele Land. Hammerstad er saa forfærdelig ræd for det Bryderi, Folk skal faae. I denne Fragt ligger større Betydning, end man skulde troe. Deri ligger en Erkjendelse af, at Kommissionen kan komme til at virke Noget; men kommer den til at virke, da kan man være vis paa at det bliver til det Gode. Derfor troer jeg, man ikke bør være ræd for Bryderi, og det er min Mening, at Paragrafen bør være som i den kongelige Proposition.

All: Jeg vil heller ikke stemme for Hammerstads Forslag, da jeg ikke synes det kan være saadanne nødvendig i en Lov, der nok er ganske forsigtig affattet. Man maa lægge Mærke til, at Bryderiet ikke vil blive stort; naar man ikke vil tage sig af Sagen, da skal der ikke særskilte Midler til. Man opretter heller ikke nye Dombud, men tager de Mennesker, som er i Dombud, og siger: naar I komme sammen, skulle I sidde saameget længer sammen, som I behøver for at overveie denne Sag. Det er altsaa meget lempeligt. Men jeg siger, man skal ikke lægge denne Myndighed i Amtmandens Haand alene; han er en enkelt Mand; han har kun sine egne Veer; det er ikke rigtigt, at han staar alene. Naar Kommunebestyrelsen kommer med, bliver det den, som bestemmer det. Man kunde nu sige, at naar den ikke har megen Interesse for Loven, vil den ikke gjøre stort ved den, naar den faaer den; Jo Lægen kommer med, og han vil nok gjøre Noget. Jeg vilde heller ikke stemme for den Indskrænkning som er foreslaaet af Raabæk, men den har mere for sig, end naar det skulde beroe paa Amtmanden alene. Jeg er selv Amtmand. Jeg veed, at naar man vilde give mig en saadan Lov, som Hammerstad vil forære mig, saa vilde jeg sige til Kommunen: vil I have den eller ikke? Derefter vilde jeg rette mig. Det maatte da være et Sted, hvor Urenligheden var saa stor, at der tiltrængtes en særdeles Sturing; da kunde det nok hende, at jeg sendte Lægen paa dem. Jeg negter ikke Muligheden deraf; men jeg troer ikke der vil komme stort af det, naar de ikke have Lusten selv. Imidlertid, Loven er moderat; den forskaffer ikke stort Bryderi. Loven medfører, at Lægen personlig kommer til at konferere med dem, som nok kan have Indflydelse, saa jeg troer man kan gjerne stemme for den, som den er. Skulde det være noget Andet, maatte det ialtsald være i en anden Form end efter Hammerstads Forslag.

Hammerstad: Danielsen har sagt, at Amtmanden ikke er kompetent til at bedømme, om Sund-

hedskommission er nødvendig eller ikke. Jeg troer ikke han vil fatte nogen Bestemmelse med Hensyn til Kommissionen uden først at have raadført sig med de Mænd, som han anseer for at være kompetente, og deriblandt er da Lægen. Hvis han paaviser Grunde for, at Sundhedskommissionen er nødvendig, vil den blive paabudt; men hvis den ikke findes nødvendig, da er det mig uforklarligt, hvad den skal være til. All har, som jeg troer, argumenteret skarpt for Forslaget, end jeg selv er istand til, for han siger, at om det kommer i den Form, vilde han selv om det ikke var ham paalaagt at indbente Distriktets Erklæring, alligevel naar der var et Distrikt, som var særdeles urensligt, sende Lægen paa det. Jeg troer, at Amtmanden ikke vil paabude Distriktet en Kommission, medmindre han har indhentet Erklæring fra vedkommende Kommunalbestyrelse og vedkommende Læge. Naar All har sagt, at Amtmanden vil paabude Kommission, hvor der tiltrængtes særegen Sturing, da siger deri den Tanke udalt, at paa andre Steder kan Kommissionen muligens ikke vise sig nødvendig. Hvor der intet er at udrette, og hvor den ikke har Mening for sig, vilde det blive en død Indretning. Men Sagen er, at i det samme et nyt Hverd er forenet med Kommunalbestyrelsen i det Hele taget, ere de fleste ikke istand til at gjøre sig Begreb om Bryderiet paa Forhaand; det er jeg bange for. Det er mine Grunde, hvorfor jeg fremdeles holder paa mit Forslag.

Horneman: Jeg troer, at Hammerstad overser § 15 i denne Lov, hvor det hedder: „Ved særlige Evidensers Udbrud har Sundhedskommissionen paa ethvert Sted at anordne og foranstalte hvad Sygdommens Bessaffenhed paatræver o. s. v.“ Men en saadan Kommission faaer man ikke strax istand; man maa da gaae til Amtmanden, og dette gjør, synes jeg, at man bør beholde Loven. Hvad jeg egentlig forlangte Ordet for, var for at erklære, at jeg har den personlige Erfaring hjemmefra, at under almindelige Omstændigheder er Bryderiet ikke snyderligt stort. Det gaaer saa til, at Lægen samtaler med Repræsentanterne om Alt, hvad der henhører til Sundhedspleie, opmuntrer dem til at dyrke forskellige Haverter, fort sagt, holder populære Foredrag, som blive fulgte med den største Interesse. Jeg holder paa § 8, som den er indstillet.

Balstad: Jeg har en forffjellig Anskuelse om Virkningen af denne Lov. Det er min Mening, at om vi opretter Kommissionen permanent, som denne Lov bestemmer, vil paa Grund af Forholdene i Almindelighed Bryderiet ikke blive saa stort; jeg troer det vil gaae saa til, at Repræsentantskabet møder under almindelige Omstændigheder med Ordføreren, saa kommer Lægen til, og da kommer de til at diskutere den Sag med Lægen. Derfor Lægen finder det nødvendigt, at noget Særskilt bør gøres, saa er det rimeligt, at de indrømmer, at en eller anden Foranstaltning maa gøres; men i Almindelighed maa det forudsettes, at det bliver lidet. Derfor Lægen, som jeg egentlig anseer for Sjælen i Kommissionen, dersom han ikke bliver Driivhjæderen i det Hele, da synes jeg, at Sundhedskommissionen gjerne

kan sløfesk. Men kommer Lægen og siger, at der er udbrudt en farlig Epidemi, og han finder det høist vigtig i en Fart at organisere en Sundhedskommission, — jeg tænker ikke paa Kolera, men andre Epidemier, som Nervefeber, — da kunde det hende, at det var rigtig, at Foranstaltninger i en Fart bleve truffene. Ialsald siger jeg, at det gaar meest simpelt til, at Lægen sammen med Kommunalbestyrelsen træffer de fornødne Forsøininger; tager jeg Hensyn til, at det er nødvendigt for en Sundhedskommission, naar den skal virke Noget, at have Udgang til at kunne virke i en Fart, troer jeg ikke det er hensigtsmæssigt at gjøre saa mange Omvøb forat faae Noget istand. Hvis man tager Hammerstads Forslag ind i Loven, og man ingen Resolution har faaet fra Amtmanden, da maa Kommunebestyrelsen sætte sig i Virksomhed og indgaae med en Anmodning til Amtmanden. Jeg synes derfor det er rigtig, at man tager Bestemmelsen, som den er indstillet af Komiteen.

Heiberg: Jeg skal blot give den lille Oplysning, at Lægerne, som Amtmanden skulde henvende sig til, have for en stor Deel afgivet den Erklæring paa et Forslag fra Medicinalkomiteen i 1853, at permanente Sundhedskommissjoner vare nødvendige; saadan Erklæring er kommen fra flere Læger rundt om i Landet.

Ved alternativt Votering mellem Hammerstads Forslag og Komiteens Indstilling blev den sidste bifaldt mod 8 Stemmer.

§ 9.

I de Distrikter, hvori Sundhedskommissjoner ifølge Loven af 5te August 1857 allerede ere indrettede, overtage disse tillige Sundhedskommissjonernes almindelige Gjerning overensstemmende med nærværende Lov.

Bifaldtes eenstemmig.

§ 10.

Møder i Sundhedskommissionerne paa Landet, i hvis Forhandlinger ogsaa vedkommende Foged har Ret til, dog uden Stemmeret, at deltage, afholdes saavidt muligt paa samme Dag og samme Sted, hvorpaa Kommunerepresentationen sammentræder. Det paaligger derfor Formandskabets Ordfører at meddele Sundhedskommissionens Ordfører betimelig Underretning om ethvert Repræsentantmødes Berømmelse. Amtmanden kan iøvrigt gennem Ordføreren erholde Møde berømmet, naar han finder det fornødent.

Bifaldtes eenstemmig.

§ 11.

Sundhedskommissionerne paa Landet skulle have deres Opmærksomhed henvendt paa, hvad der kan tjene til Sundhedstilstandens Fremme og Hjernelse af de Omstændigheder, som især befordre Udvikling af Sygelighed og Udbredelse af Sygdom. Forsaavidt der berunder skulde opstaae Spørgsmaal om Udfærdigelse af almindelige For skrifter med Hensyn til Sundhedsvæsenet inden Kommunen, bliver med disses Istandbringelse at forholde paa samme Maade, som i lignende Henseende bestemte i § 4.

Bifaldtes eenstemmig.

§ 12.

Udgifter til Protokoller og Skrivmaterialier, samt i fornødent Fald til Lokale og Budsendelser, afholdes af vedkommende By- eller Formandskabskommuner. Den Diætgodtgjørelse, der maatte tilkomme Kommissionens Ordfører, og som er den for Læger i Almindelighed bestemte, ligesom den særskilte Godtgjørelse, som af Kongen maatte tilskaaes en Læge, der ikke i Kraft af Embede indtræder som Ordfører i Sundhedskommissionen, udredes af Statskassen.

Bifaldtes eenstemmig.

§ 13.

Med Hensyn til Udeblivelse fra Kommissionernes Møder forholdes i Kjøbstæderne efter de i Lov om Formandskaber derveds af 14de Januar 1837 §§ 15 og 43, og i Landdistrikterne efter de i Lov om Formandskaber paa Landet af samme Dato §§ 18 og 58 givne Regler, dog saaledes, at Forsaldets Paakjendelse og Mulkens Diktering stæer af Kommissionen.

Bifaldtes eenstemmig.

Jaabæk: § 6 i Loven angaaer formeentlig blot Kjøbstæderne? skulde jeg være vidfarende her. Grave: Det forklarer sig saa; den angaaer ikke Landet.

Jaabæk: Saa har jeg Intet at bemærke.

Præsidenten skal forespørge sig, om her er nogen Grund til at fravige den almindelige Benævnelse „Kapitel“? Her staaer „Afsnit“; først 1ste Afsnit og 2det Afsnit, og saa nogle Bestemmelser, som ingen Overskrift har. Præsidenten finder ingen Grund til at fravige den sædvanlige Benævnelse og foreslaaer derfor, at de gjennemgaaede §§ gives Overskriften: „1ste Kapitel. Om Sundhedskommissjoner.“

Dette Forslag bifaldtes eenstemmig.

(Fortsættes.)

Færdig fra Trykkeriet den 12te April Kl. 9 Form.

Christiania.

Trykt og forlagt af S. S. Jensen.